

STRATEŠKE INICIJATIVE ZA SAMOODRŽIVOST DOMAĆE PROIZVODNJE I JAČANJE EKONOMIJE BiH

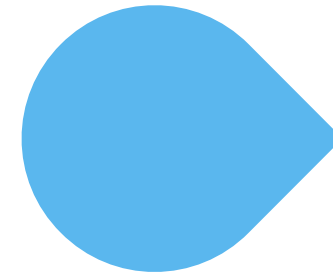
SARAJEVO
BUSINESS
FORUM



EXECUTIVE SUMMARY 1.0



Mi to možemo!



Motivacija



„**Strateške inicijative za samoodrživost domaće proizvodnje i jačanje ekonomije BiH**“ su nastale kao inicijativa Sarajevo Business Foruma (SBF), međunarodne investicijske konferencije, koja se od 2010. godine održava u Sarajevu. U aprilu 2020. g. konferencija se zbog pandemija virusa Covid-19 nije mogla održati, ali su glavni protagonisti organizacijskog tima SBF-a u saradnji sa domaćim stručnjacima i istaknutim članovima bh. dijaspore pripremili dokument, kao reakciju na pojavu korona pandemije, nastao kao rezultat istraživanja trenutnih ekonomskih trendova u BiH, regiji i svijetu.

Nakon identificiranja ključnih industrija na koje se potrebno fokusirati, obavljani su razgovori sa ekspertima i predstavnicima vodećih domaćih kompanija u Bosni i Hercegovini, kako bi se kristalizirali detalji i mjere koje je potrebno poduzeti.

Rezultat inicijative i zajedničkog rada su interventne mjere i akcioni plan po industrijskim granama za postizanje samoodrživosti.

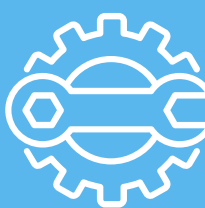
Bosna i Hercegovina 2020.

3



STRUKTURALNI PROBLEMI BH. EKONOMIJE

Pandemija virusa Covid-19 usljed vrlo strogih mjera u BiH za sada ima minimalne direktne uticaje na zdravlje ljudi, ali je na vidjelo **donijela veliku ranjivost i ovisnost o uvozu, dugoročne i strukturalne probleme ekonomije u BiH**, što kreira različite rizike za bh. privredu i građane općenito.



SAMOODRŽIVA DOMAĆA PROIZVODNJA JE PRIORITET

Globalni lanci snabdijevanja su značajno pogođeni, te su mnoge države pokrenule mjere u cilju dostizanja samoodržive proizvodnje u određenim industrijskim sektorima. Povremene nestašice određenih proizvoda na bh. tržištu ukazale su na **potrebu hitnog djelovanja u određenim segmentima domaće proizvodnje**.



KRIZA JE ŠANSA

S obzirom na promjene u svjetskoj ekonomiji, **trenutna kriza zahtjeva nove inicijative i inovacije i može predstavljati veliku šansu za pokretanje ogromnih neiskorištenih resursa u Bosni i Hercegovini** uz iskorištavanje geografskih prednosti za repozicioniranje bh. ekonomije. Potreban je trostrani strateški pravac za pokretanje postepenih i učinkovitih ekonomskih reformi.

Problemi ekonomije u Bosni i Hercegovini

Neodrživ ekonomski model

4

OVISNOST O UVOZU

Pandemija Covid-19 u BiH je na vidjelo donijela veliku **ranjivost i ovisnost o uvozu**. Uvozimo **3X** više prehrambenih artikala i **4X** više lijekova, nego što ih izvozimo, uz **deficit lijekova od 700 miliona** i **deficit prehrambenih proizvoda od 2 milijarde KM**.

NEISKORIŠTENOST KAPACITETA

Bosna i Hercegovina ne koristi **dovoljno prirodne preduslove i resurse, sposobne ljude i ogromnu snagu dijaspore**, koje je potrebno ujediniti i **zemlju povesti u novom strateškom pravcu**.

NEZAPOSLENOST

Veliki broj ljudi ostao je bez posla u prvoj fazi krize, tako da umjesto projiciranog ekonomskog rasta od 3% u 2020. godini sa velikom sigurnošću **možemo očekivati pad BDP-a od najmanje 4-5%**.

Dosadašnji **ekonomski rast BiH baziran na potrošnji izlaže ekonomiju vanjskim udarima**, a uz veliki udio uvoza istovremeno **sprečava širenje domaćih proizvodnih kapaciteta**, što **vrlo negativno utiče na bruto društveni proizvod**.

Mnoga **preduzeća u državnom vlasništvu su izrazito neefikasna** i ključni su uzrok ekonomskih problema: narušavaju tržište rada, konkurentnost i fiskalnu stabilnost.

Kratokročno orijentisan ekonomski razvoj podređen političkim previranjima hronično pati od **kontinuiranog smanjenja tržišta i smanjenja broja stanovnika i slabe konkurentnosti domaćih kompanija** na lokalnom, regionalnom i svjetskom tržištu.

RAST BAZIRAN NA POTROŠNJI

NEEFIKASNA JAVNA PREDUZEĆA

NEODRŽIV EKONOMSKI MODEL

Šta trebamo uraditi?

Ciljevi i očekivani rezultati inicijative

5

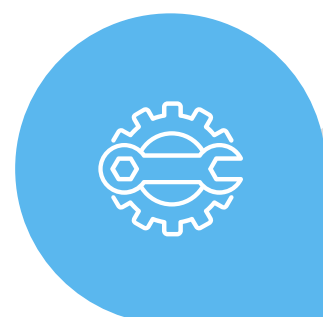
Identificirati ključne industrije

i proizvode na koje se BiH u kratkom roku treba fokusirati da bi prebrodila krizu uzrokovanu pandemijom virusa Covid-19, te postala otporna na krize u budućnosti.



Identificirati mjere i regulative

koje je potrebno donijeti da bi bio postignut veći nivo samoodrživosti strateških industrija i proizvoda u Bosni i Hercegovini.



Podstaći donosioce odluka

i kreatore ekonomskih politika da pronađu efikasna rješenja, donesu i sprovedu odluke, te pokrenu aktivnosti koje u kratkom roku, već u ovoj godini, mogu donijeti željene rezultate.



Uključiti se u lance dobavljača

evropskih kompanija i pozicionirati Bosnu i Hercegovinu prema EU kao atraktivnu alternativu za investicije i dobavljače sa Dalekog Istoka u različitim prerađivačkim industrijama.



Smanjenje uvoza i povećanje izvoza ključ su za postizanje većeg nivoa samoodrživosti i konkurentnosti domaće privrede.

Kako to uraditi?

... jer mi to možemo!

6



NAPRAVITI POKRET

i iskoristiti trenutnu kriznu situaciju kako bi se napravila supstitucija uvoza i ojačala domaća proizvodnja sa sloganom "Mi to možemo" koji će se prožimati kroz sve političke opcije i sve etničke grupe, te donijeti regulative koje to podržavaju.



ULAGATI U INOVACIJE

i podržavati pokretanje i razvoj novih biznisa, intenzivirati digitalizaciju i postaviti temelje za građenje klastera poljoprivredno-prehrambenog sektora. Start-up sektor, uz agilnu stratešku podršku države i velikih bh. korporacija može proizvesti i substituirati značajan broj proizvoda iz uvoza.



POBOLJŠATI REJTING BIH

i ubrzano raditi na strukturnim reformama i unaprijeđenju pozicije BiH na relevantnim međunarodnim rangiranjima, posebno na kreditnom rejtingu države, što treba rezultirati višem nivou investicija i ubraznim ekonomskim razvojem.



DATI NOVI MOMENTUM

ekonomiji Bosne i Hercegovine kroz fokus na samoodrživu ekonomiju koja može biti otpornija na vanjske udare.

Predložene mjere i inicijative...

7

Akcionom plan sadrži glavne probleme i više od 50 konkretnih projekata i inicijativa

JAVNA PREDUZEĆA STAVITI POD JEDAN KROV ●

po uzoru na Investment Corporation of Dubai (ICD) što bi omogućilo **upravljanje kompanijama na osnovu rezultata rada**, a koje nisu rezultat političkih izbora.

FORMIRATI JEDINICE ZA PODRŠKU PROJEKTIMA ●

koje će imati ingerencije da **za projekte od nacionalnog interesa ubrza procese** uz u implementaciju kroz kabinete Predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH, entitetskih i kantonalnih premijera.

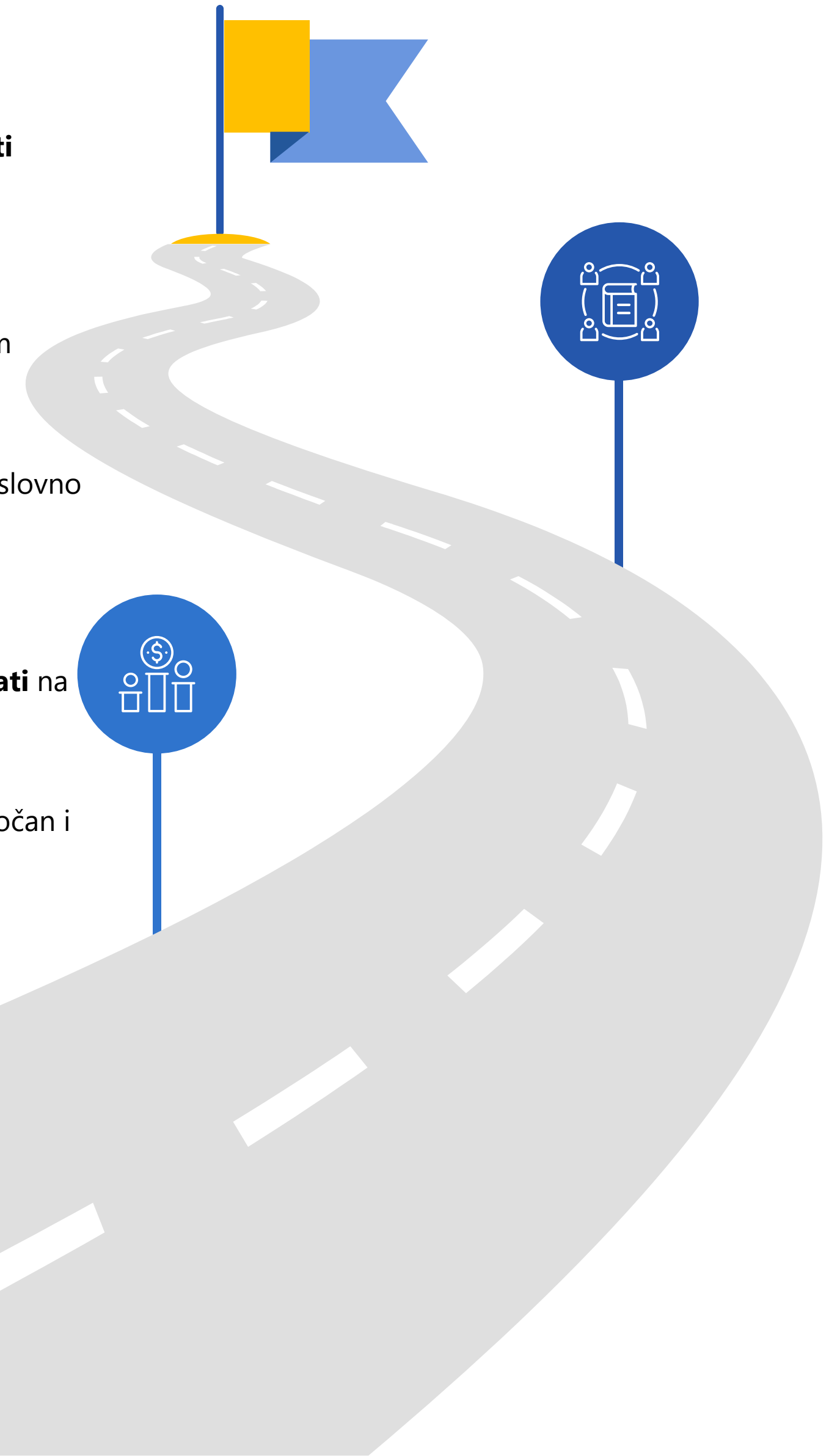
ANGAŽOVATI EKONOMSKU DIPLOMATIJU ●

koja će **iskoristiti trend premještanja proizvodnih kapaciteta iz Azije u Evropu**, uz donošenje (barem privremenih) zakona i mjera koje će olakšati inostrane, ali i domaće investicije u BiH.

PROVESTI KAMPANJU JAVNOG OBRAZOVANJA ●

uz kreiranje prepoznatljivog „**Made in BiH**” znaka i kontinuirano raditi na **jačanju svijesti da je konzumiranje domaćih proizvoda od presudne važnosti za napredak i opstanak ekonomije**, zdravstvenog i obrazovnog sistema, kulture, sporta i drugih segmenata društvenog života.

- Javni sektor **orijentisati** kao uslužni sektor.
- Ekonomski razvoj **uskladiti** sa strategijom prirodnih resursa.
- Visoko konkurentno poslovno okruženje **prilagoditi** potrebama biznisa.
- Strategije razvoja **bazirati** na sektorima i klasterima.
- **Fokusirati** se na dugoročan i održiv razvoj, kao i na ekonomsku otpornost.



Šta želimo postići?

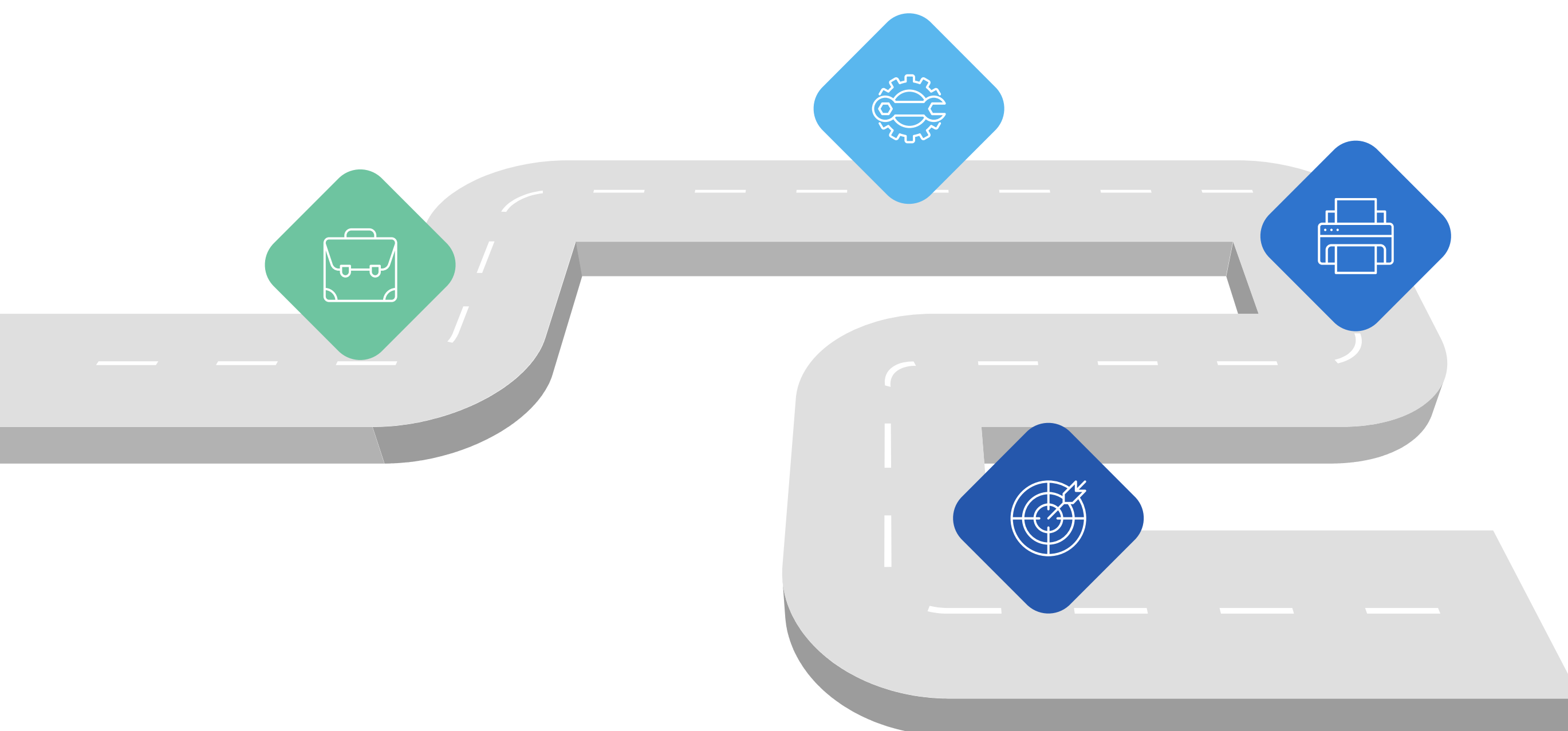
8

Stabilnost, neovisnost i samodrživost 3 ključne industrije

 **POLJOPRIVREDNI I PREHRAMBENI SEKTOR**

 **FARMACEUTSKI SEKTOR**

 **ENERGETSKI SEKTOR**



- **Strateška opredijeljenost domaćoj proizvodnji**

Iskoristiti prirodna bogatstva i visokoobrazovan kadar uz fokus na pristup kapitalu i ostalim izvorima finansiranja i podrške.

- **Aktivna podrška i podsticanje izvoza**

Ojačati slabe fiskalne poticaje koji rezultiraju preprekama i korupcijom u javnom sektoru i **aktivirati ekonomsku diplomatiju** širom svijeta.

- **Razvoj ekonomije obima**

Jačati konkurentske kapacitete domaćih kompanija uz sinergiju sa izvoznim mogućnostima.

- **Samoodrživi, otporniji ekonomski model**

Usmjeriti se na snažnu razvijenost i izvozno orijentisan razvoj Bosne i Hercegovine koji će generisati rast BDP-a od min. 6%.

Zato je potrebno napraviti pokret....

Zajedno možemo više!

9

Neophodno je **napraviti pokret interesnih grupa u BiH** koji će kao glavni cilj imati zajedničko djelovanje – treba **obavezati državu, privatni i javni sektor, javne institucije, dijasporu, vjerske institucije, nevladin sektor i medije** da ujedine snage i ubrzano rade na kreiranju i realizaciji kratkoročnih i dugoročnih mjera i strategija dostizanja višeg nivoa samoodrživosti.



... i ujediniti se oko jedinstvene ekonomske platforme!

10

BH. PROIZVOĐAČI

Tržišni lideri u segmentu proizvodnje hrane, lijekova, medicinskih proizvoda i opreme trebaju okupiti mala i srednja preduzeća, kooperante i individualne proizvođače...

ZAKONODAVNA VLAST

Dodijeliti preferencijalne statusse strateškim proizvodima u dijelu javnih nabavki, uvesti obavezan procent zastupljenosti na policama maloprodaje, uspostaviti online platforme za kupovinu i prodaju.

NOVA EKONOMSKA VIZIJA

Stavljanje ekonomije u prvi plan je ključno, neovisno o pripadnosti različitim političkim opcijama i ubjeđenjima...

KOMERCIJALNE BANKE

Saradnja i sindikacije komercijalnih banaka u BiH su potrebni radi stabilne i dugoročne finansijske podrške prehrambenim i farmaceutskim industrijama...

JAVNO OBRAZOVANJE

Realizovati javnu edukaciju kroz škole uz atraktivne marketinške kampanje, uz edukaciju kupaca, promociju domaćih proizvoda i proizvodnje s ciljem promjene mentaliteta domaćih potrošača, uz aktivan angažman medija i podršku vjerskih institucija...

Mi to možemo!

SARAJEVO
BUSINESS
FORUM

